

Konya Etnografya Müzesi'nde Halı Kilim Seksiyonu Açılıyor

Dr. Azize Aktaş-Yasa*

Konya, Selçuklular döneminden itibaren halı dokunan önemli bir merkezdir. Halı sanatının daha sonraki gelişimine temel oluşturan en erken tarihli Selçuklu halıları 1905 yılında Alâeddin Camii'nde bulunmuştur. İnşası 1221 yılında tamamlanan bu camide ele geçen halılar Selçuklu halılarının günümüze ulaşan ilk örnekleridir.

Şehir, Osmanlılar döneminde de söz konusu özelliğini sürdürmüş, bu dönemde çeşitli yerlerde halı imalathaneleri açılmış ve değerli halı örnekleri verilmiştir. Konya günümüzde de çevresindeki Ladik, Sille, Sızma, Akşehir, Karapınar, İnce, Obruk, Kiçimuhsine, Gıcıkışla, İmranlı, Kulu, Tavşançalı, Zivarık, Kördöğlü, Argıthanı, Çiğiller ve Nuzumla gibi ilçe ve köyleri ile birlikte Orta Anadolu bölgesinin önemli halı merkezlerinden biri olmaya devam etmektedir. Bunda, coğrafi konumu sebebiyle gelişmiş bir hayvancılık sektörüne sahip olmasının yanısıra çevresinde yetişen ve boyar madde olarak kullanılan bitkilerin bolluğu da etkili olmuştur.

Böylesine köklü ve zengin bir geçmişe sahip olan Konya, nihayet bu zenginliğini daha iyi sergileyebileceği, geçmişine yakışır bir Halı-Kilim Müzesine değilse de Halı-Kilim Seksiyonuna kavuşacaktır. Bugüne kadar bir kısmı Mevlânâ ve Etnografya Müzelerinde teşhir edilen, diğerleri ise bu müzelerin depolarında muhafaza edilen Selçuklu, Beylikler, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait halı, kilim, cicim, heybe, torba vb. değerli dokumalara sahip seçkin koleksiyonlar, 1975 yılında Etnografya Müzesi olarak hizmete giren ve 1976'da İslâm-Türk Sanatları ismini alan Müze'de 1998 yılı içinde açılması plânlanan Halı-Kilim Seksiyonunda yerlerini alacaktır.

Böylece Mevlânâ Müzesi'ne ait; Mevlevî Dergâhı'ndan nakledilen, bağış ve satın alma yoluyla oluşturulan 13. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar çeşitli örneklerin mevcut olduğu yaklaşık 400 parçalık koleksiyonun; Müze'nin tilavet odası, mescit, semahâne bölümleri ve halı-kumaş

Resim/Picture 1

20. yüzyıl başlarına ait Konya Kiçimuhsine'den bir halı seccâde, Konya Etnografya Müzesi, Env. No: 1578.

Carpet Prayer Rug from Konya Kiçimuhsine, first half 20th century, Konya Ethnography Museum.

* Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı.

Carpets and Rugs Section Will Be Opened In Konya Ethnography Museum

Resim/Picture 2

14.yüzyıl sonuna ait bir halı. Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nden. Konya Mevlânâ Müzesi Env. 859.

End of 14th century. From Eşrefoğlu Mosque Beyşehir. Konya Mevlânâ Museum, Inv.No:859 (Turkish Carpets, Milano 1996

Dr. Azize Aktaş-Yasa*

Since the Seljukian period, Konya has been one of the important centers in respect of carpet weaving.

Seljukian carpets having the shortest history that form the basis for the aftermath of the development of the art of carpet weaving have been found in Alaaddin Mosque in 1905. The carpets found in this Mosque whose construction has been completed in 1221 are the first examples that could live until our time since the Seljukian period.

The city has retained its significance during the Ottoman period, various Carpet manufacturing workshops have been opened in this period and valuable carpet examples have come into life.

Konya is still continuing to be one of the important carpet centers of the Central Anatolia together with its counties and villages such as Ladik, Sille, Sızma, Akşehir, Karapınar, Inlice, Obruk, Kışmuhsine, Gıcıkışla, Imranlı, Kulu, Tavşançalı, Zivarık, Köredoğlu, Argithanı, Çiğiller and Nuzumla An animal husbandary sector that has developed due to the geographical position since the Seljukian period and together with this numerous types of plants which grow in the city and are used as dye materials have contributed to the significance of the city.

Konya, which has such a prolific and roofed past shall finally be provided with a Carpet-Rug section, although not with a Carpet Rug Museum that suits its past and can develop this richness.

* Specialist, Atatürk Culture Center.

seksiyonunda sergilenen 58 parçası ile Etnografya Müzesi'nde diğer objeler arasında sergilenen 10 halı bir araya getirilmiş olacaktır.¹

Müze Müdürü Dr. Erdoğan Erol yeni düzenlemede Selçuklu dönemine ait seçkin örneklerin yanısıra Konya yöresinden halı ve kilimlerin sergilenmesine öncelik vereceklerini, Mevlânâ Müzesi Koleksiyonu'nda bulunan değerli Gördes, Kula ve Uşak halıları ile ipek hah seccâdelerin ayrı bir bölümde teşhirinin düşünüldüğünü belirtmektedir.

Etnografya Müzesi'nde gerçekleştirilecek bu girişimin, Konya'da el halıcılığının geçmişine yaraşır şekilde bir Halı Kilim Müzesi açılmasına vesile olmasını diliyoruz. ❶

¹ Mevlânâ Müzesi Halı Koleksiyonu hakkında ayrıntılı bilgi için Bkz, Naci Bakırcı, "Mevlânâ Müzesi Halı Kumaş Seksiyonunda Sergilenen Türk Halıları", *Arış*, yıl: 1, Sayı: 1 (Mart 1997), s. 120-133.

Resim/Picture 3

13. yüzyıla ait bir Selçuklu Halısı, Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nden. Konya Mevlânâ Müzesi, Env. No: 1034.

Seljuk period, 13th century.
From Eşrefoğlu Mosque
Beyşehir, Konya Mevlana
Museum. Inv. No:1034
(*Turkish Carpets*, Milano 1996,
resim/plate:8)

Resim/Picture 4

Etnografya Müzesi'nin Halı-Kilim Seksiyonu olarak değerlendirilecek salonu.

The salon of Etnography
Museum.
Section Carpet and Rug.

Eminent collections made up of valuable woven tissues like carpets, rugs hand made rugs with embroideries, saddle bags and bags, dating back to the Seljukian Ottoman and Republican periods which have been exposed in various Mevlana and Ethnography Museums or kept in the depots of these museums, shall take their places in the Carpet Rug section that is planned to be opened in 1998 in the Museum which has started to operate in 1975 as the Ethnography Museum whose name has been changed as Islamic-Turkish Arts in 1976.

Thus, 58 pieces exposed in the reading room, small mosques, dervish houses and carpet and rug sections out of the 400 piece collection made up of various examples from the period between the 13th and 20th century, composed by way of purchase, donation, which belongs to the Mevlana Museum and is transferred from the Mevlevi court, plus 10 carpets exposed among the other items in the Ethnography Museum shall be gathered.

Dr. Erdoğan Erol, director of the museum has stated that, they shall attach priority to the exposition of the carpets and rugs from Konya along with the imminent examples of the Seljukian period and they are planning to expose valuable Gördes, Kula and Uşak carpets and silk carpet prayer-rugs in the Mevlana Museum collection, in a separate section.

We hope that the Carpet Rug section in the Islamic-Turkish Art Museum shall pave the path for a Carpet Rug Museum allocated to these masterpieces only in accordance with the history of the handmade carpets of Konya.

Resim/Picture 5

18.yüzyıl Konya Halısı, Beyşehir Eşrefoğlu Camii'nden. Konya Mevlânâ Müzesi, Env. No:858

Konya Carpet, 18th century. From Eşrefoğlu Mosque Beyşehir, Konya Mevlana Museum, Inv. No: 858 (*Turkish Carpets*, Milano 1996.plate/resim:72)

ANKARA'YA

ÜRETİCİDEN TÜKETİCİYE ESEN RÜZGAR : MANİSA GÖRDES YÖRESİ HALI VE KİLİM SERGİSİ

Şebnem Ercebeci*

Manisa Gördes Halıları Sergisi 14 Mart 1998 Cumartesi günü saat: 14.00'de Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Başkanı ve Arış (Halı Dokuma ve İşleme Sanatları) Dergisi'nin sahibi Prof. Dr. Sadık Tural tarafından Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (Atatürk Bulvarı, Nu. 149, Bakanlıklar/Ankara) salonunda açılmıştır.

Bu sergide, üreticinin tezgâhında birçoğu henüz dokunmuş olan halılar ilgilenenlerin ve halıseverlerin beğenisine sunulmuştur. Bu serginin gerçekleştirilmesini sağlayan Sayın Halil Gökaya ve Sayın Hasan Ürkmez "Üreticiden tüketiciye bu halıların ulaştırılmasını gönüllü olarak üstlendiklerini Balıkesir (Sındırgı), Manisa (Gördes)'de üretilen halıların tüketicinin ayağına kadar getirerek böylece bu sanatımıza hizmet vermeyi

amaçladıklarını belirterek satışlarda tüketiciye gerekli kolaylığı sağladıklarını da eklemiştir. Halı sergisinin açılışında Prof. Dr. Sadık Tural, halı üretimi ve ticaretiyle uğraşan Halil Gökaya'dan yörenin problemleri hakkında bilgi almış

Resim 3
Prof. Dr. Sadık Tural Sergi'de motiflerin anlamı hakkında bilgiler sunarken.

Resim 1

Manisa Gördes Halıları Sergisi Türkiye Odalar Borsalar Birliği. (14 Mart 1998).

Resim 2

Atatürk Kültür Merkezi Prof. Dr. Sadık Tural Manisa Gördes Halıları Sergisi'nin açılışını yaparken.

ve kendilerine özellikle halı üretimi ve halı motiflerinin tasarımı konusunda tavsiyelerde bulunmuş ve bütün bu halıların birer kataloğunun yapılarak belgelenmesinin gerekliliğinin önemini vurgulamıştır. Türk sanatının önemli bir ögesi olan halılarımızın korunmasının ve tanıtılmasının Türk kültürü bakımından önem taşıdığını vurgulayan Sayın Prof. Dr. Sadık Tural, özellikle halılar üzerinde teker teker ifade ettiği işaretlerle ilgili bilgileri hem orada bulunanların hem de H. Gökaya ve H. Ürkmez'in ilgisini çekmiştir. Sadık Tural Hoca'mız **bezekyorumbilim** adını verdiği alandaki birikimini ziyaretçilerle paylaşmıştır.

20 Mart 1998 Cuma gününe kadar devam eden sergi sayesinde Ankaralılar üreticiden tüketiciye ulaşan halıları birarada görme ve bunlardan zevklerine uygun olanları satın alma mutluluğuna erişmişlerdir. Böyle sergilerin organizasyonunun halı üreticisiyle tüketicisi arasında bir köprü vazifesi göreceği düşüncesiyle bu faaliyetlerin devamını dilerken halı üreticisinin tasarım, motif, renk, dokuma konusunda geleneklerimizden kopmaktan ürettimlerde bulunması konusunda üzerine düşen görevi yapması gerektiğini hatırlatmak istiyoruz.

Resim 4

Sergiden bir halı örneği.

* Başbakanlık Atatürk Kültür Merkezi Uzmanı.

TÜRK KADINININ EL EMEĞİ
GÖZ NURU GÜNÜMÜZ
İNSANININ GURURU:
DOKUMALARIMIZ VE
İŞLEMELERİMİZ

ÇEYİZ SANDIĞI

24-29 Mart 1998'de Milli Kütüphane Toplantı ve Sergi Salonu'nda Türk Kadınları Kültür Derneği'nin öncülüğünde Özel Koleksiyonlardan derlenmiş tarihi değeri olan El işi Sanat Eserleri Kültür

Bakanı Sayın İstemihan Talay tarafından açılarak ilgilenenlerin beğenisine sunulmuştur.

Sayın Dr. Tülün Yürükan'ın ifadesiyle bütün işlemler ve dokumaları göz nuruyla sandıklarına dolduran kadınlarımız eşsiz bir kültür ve sanat hazinesini de kendilerinden sonraki nesillere ve bugünlere armağan etmişlerdir. Bu armağanlara sahip çıkmak

boynumuzun borcu olmalıdır ki bu sanatlarımız yaşayabilsin ve de yaşatılabilsin." 24 Mart 1998'de sergi açılışından önce

Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Oya Akgönenç tarafından "Toplum ve Aile çerçevesinde Türk Kadınının Konumu ve Değeri" konulu bir konferans ve müzik ziyafetiyle Ankara'lılar sanata doymuşlardır. Böylesi güzel sergilerin devamı dileğiyle...

"Bir milletin eserleri yalnız günün değil, dünün, bugünün ve yarının olmalıdır".

H. Altınbaş